

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Zeril de Duminică pe an
— 4 coroane.
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napofază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nerăncate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Legile firești.

(S.) Resultatul recensământului populației din țara noastră zăpăcise pe soviniști într'atâta, încât ziarele lor au crezut a-și face datoria — socotind Ungaria deja cucerită pentru maghiarism — de a cere ca stăpânirea să-și îndrepteze ochii și peste marginile țării.

Ce e drept, conservarea pentru pîntea arpadiană a maghiarilor cari și-au părăsit patria ar fi un lucru frumos. — dacă ar fi cu putință. Barbații națiunii lor însă a spus-o, că în afară de acest pământ pentru maghiar în lume nu mai există alt loc; și s'a dovedit de profetică zisa poetului, căci maghiarii îndepărtați din Ungaria dispar — ca națiune.

Constatat odată acest lucru, *fi-resso este, ca una din preocupățiunile naționaliștilor maghiari să fie apărarea slabului element maghiar și conservarea, salvarea lui intru-cât este cu putință.*

Dar pe când pare o lege firească, *pare o fatalitate nelămurabilă, scăpătarea acestui element, prea puțin viguros și prea puțin rezistent în lupta pentru existență a neamurilor, putem să zicem aproape incapabil de a suporta concurența în lupta vieții, pe când îndurerate zările maghiare recunosc această stare de lucruri — pe atunci soviniștii totuși se laudă și paradează cu sporirea elementului maghiar, cu întărirea maghiarismului, ba visează chiar imperialism maghiar...*

O lipsă de modestie s'ar numi aceasta, în sens etic; o necunoaștere, o ignorare a legilor firești este însă în realitate; și ignoranța în totdeauna se răsună prin sine, prin efectele dezastruoase ce îi urmează, prin „surprinderile“ sale.

În chestia spriginii maghiarilor din străinătate și salvării lor „pentru națiune“, a acestui „element de cultură în Orient“, se paradează mult în gazete; sprigin real nu li-se poate da însă în măsură suficientă, pentru a-și face posibil, de ex. pe Secul, de a suporta greutatea vieții în patrie. Ei nu sunt capabili de-a fi stăpâni, deci și părăsesc prerogativele de acasă, pentru a slugi, în străin.

Revenind la datele cifrelor recit asupra mișcării populației: După primul entuziasm, explicabil prin superficialitatea concluziilor făcute la prima vedere, prin ignoranță, „patrioții“ mai domolită constată că nici acasă, în patrie, acolo unde este socotit de „singur alcătuitor de stat“, elementul maghiar nu prezintă un spor real, ci din contră, o decadență și o inferioritate față cu elementul român din Ardeal, bunăoară.

Slăbire în afară, slăbire înăuntru; care este atunci spriginul soviniștilor, idealului soviniștilor?

Speranța regenerării, prin infuziune de sânge străin în vinele imbecilății rase maghiare?

O speranță în contra legilor firești! Aceasta merge în contul rasei maghiare, căci operației patriotice nu-

mai incursiunea galițiană se supune, numai elementul semit mărește cifra „sufetelor maghiare“ de pe acest pământ.

Ear' această infuziune, este seva destructivă a tot ce a mai rămas bun în maghiari și aceasta nu va împiedeca desfășurarea legilor firești:

Neamurile de viață vor trăi, cele degenerare se vor pierde.

Tunuri noue. Semioficioasa „N. W. Tagblatt“ a publicat știrea, că artileria monarhiei va fi curând provăzută cu tunuri noue. Proiectul de budget pentru cumpărarea acestor tunuri va fi supus dezbaterii delegațiilor încă în sesiunea aceasta. După toate probabilitățile, armata va fi înzestrată cu tunuri sistem Henrich Erhardt, inginer în Dusseldorf, tunuri cu cari s'au făcut deja încercări încă în vara trecută. E vorba de cumpărarea a nu mai puțin ca 2000 tunuri, cari vor costa 140 milioane coroane.

Alegerile din România.

Vineri, 22 Martie n. s'au făcut alegerile la colegiul I de Senat. Au reușit, afară de trei locuri, în toate părțile candidații partidului național-liberal. Dintre opozanți s'a ales dl T. Rosetti, (junimist) la Vaslui, general Manu, (conservator) la Teleorman, care făcuse cartel electoral cu liberalul Dr. Petrini; și Missir (junimist) la Iași, pe lista liberală.

În București candidații liberali Al. Băicoianu și Dr. G. Stoicescu au intrunit 1170 voturi contra a 322 date generalului Manu și 233, date dlui C. Boerescu, conservator.

Primul-ministru dl D. Sturdza s'a ales în trei locuri: la Ploiești, cu 238 voturi (șeful conservatorilor dl G. Gr. Cantacuzino a căzut aici, având 151 voturi); la Brăila, unde conservatorilor nici n'au pus candidați; și la Tecuci, unde a intrunit 113 voturi; ear dl Take Ionescu a căzut aici având 65 voturi.

Ministrul de interne P. S. Aurelian d'asemeni a fost ales în două locuri: la Brăila și Ploiești.

La Iași candidatul liberal Gr. Macri s'a ales cu 251 voturi, junimistul P. Missir cu 212 voturi (liberalii au făcut cartel electoral cu junimistii) ear candidatul conservator Gr. Cogălniceanu a avut numai 77 voturi, ear independentul Mărzescu, fost ministru liberal, dar de mult ieșit din partid, a avut numai 63 voturi.

La Galați au reușit liberalii V. A. Urechidă cu 202 voturi și G. Gămulea cu 177 voturi contra 135 date șefului conservator dl Cantacuzino (în acest colegiu se alegea fostul șef al conservatorilor, decedatul L. Cartargi) și Plesnilă, care a intrunit 88 voturi.

La Craiova candidații liberali au reușit câte cu 295 și 240 voturi contra dlui Take Ionescu și Maroceanu, cari au intrunit 221 și 108 voturi.

La Buzău au învins liberalii Anton Carp (183 vot.) și Spiru Haret, ministru (158 vot.) contra dlui C. Arion, fost ministru în cabinetul Carp și Sibicean, cari au intrunit 99 și 40 voturi.

Dintre căpeteniile liberalilor dl dl Eugen Stătescu a fost ales la Gorj și P. Grădișteanu la Ialomița.

În colegiul I de Senat votează marii proprietari și liberi profesioniști (doctori, avocați, ingineri, farmaciști etc.)

Solemnități la Academie.

București, 8 Martie.

Mercuri, 7/20 Martie, la orele 2 după amiază, M. S. Regele, însoțit de adjutantul de serviciu, a mers la Academia Română, unde a presidat ședința de deschidere a sesiunii ordinare anuale.

La sosire, Majestatea Sa a fost primit de dl D. Sturdza, președinte al consiliului de ministri, de dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice și de biroul acestui înalt Institut de cultură.

Regele, intrând în sala de ședințe, fu salutat cu respect și iubire de către membrii Academiei și de către întregul public, venit să asiste la această solemnitate.

Majestatea Sa deschizând ședința, dl Iacob Negruzzi, prim vice președinte, dădu citire următoarelor cuvântări:

Sire,

Este mare onoarea pe care Majestatea Voastră o face Academiei române venind în mijlocul ei în fiecare an. Majestatea Voastră, înaltul protector al Academiei, a urmărit în totdeauna cu un viu interes lucrările noastre. Ea a îmbogățit biblioteca și colecțiile noastre; a dat puterimul Său sprigină studiilor și dezvoltării limbii române, cercetărilor noastre istorice — în special ale istoriei naționale — și în deosebire tuturor științelor ce sunt patrimoniul comun al omenirii.

În fericita domnie a Regelui Carol, toate ramurile de cultură au propășit în România.

Astăzi, când Majestatea Voastră sta să împlinească treizeci și cinci de ani de domnie — domnia cea mai lungă ce au cunoscut țările noastre după aceea a lui Ștefan-cel-Mare, sunt fericit și mândru să urez, în numele Academiei române, ca Majestatea Voastră să ajungă și să întrecă în lungime domnia gloriosului Voevod al Moldovei.

Trăiască Regele Carol, viteaz în timp de război, înțelept în timp de pace și creatorul mișcării intelectuale a Românilor!

Trăiască Majestatea Sa Regina!
Trăiască Dinastia!

La care Suveranul bine-voi a răspunde:

Simt totdeauna o adevărată mulțumire, când pot lua parte la lucrările Academiei. Astăzi, la începutul sesiunii sale anuale, vin cu bucurie, în mijlocul D. Voastre, spre a vă aduce călduroasele Mele salutări și a arăta din nou neclintita simpatie ce păstrez acestui înalt așezământ de cultură.

În anul trecut am avut plăcutul privilegiu de a vă remite un manuscris inedit, privitor la domnia lui Alexandru Ipsyiant, în Moldova; astădată doresc a atrage atențiunea d. voastră asupra corespondenței politice a lui Frederic II, Rege al Prusiei, în care am găsit câte va interesante însemnă I, atingătoare de relațiunile internaționale ale Moldovei, pe la sfârșitul veacului al XVIII. Această mare publicație, începută la

1879, cuprinde deja 26 volume, și aproape 17.000 scrisori ale Regelui Frederic, în care se ogihdesc iscusita judecată, minunata prevedere, precum și toate celelalte strălucite însușiri ale bărbatului de Stat, cari au asigurat acestui mare Suveran o înflorire precumpănitoare în rezolvarea chestiunilor ce mișcau Europa, în a doua jumătate a secolului al XVIII.

Nimic nu scăpa atențiunii sale, pururea deșteptată, care se îndrepta chiar asupra afacerilor celor mai mărunte.

Cunoscut este, că pe atunci Prusia cumpăra ca în Moldova, pentru cavaleria sa.

În 1767, la 8 Iunie, sub domnia lui Callimachi, Regele Frederic ordonă trimisul său la Constantinopol, maiorul de Zegelin, să cerceteze de la înalta Poartă ridicarea măsurilor de oprire contra exportului de caș din Moldova, și stăruiește pentru un grabnic răspuns. La 15 Iulie maiorul de Zegelin raportează Suveranului său, că oprirea a fost ordonată de către Poartă, în urma denunțării Hospodarului însuși, care, căinduse în urmă de greșita lui intervenire, stăruiește acum personal pentru revocarea ei. La 21 August, Regele Frederic cere informații despre soluția dată, pe care o așteaptă fără nerăbdare. Hotărârea înaltei Porți se va găsi, desigur, în volumul 27, acum sub tipar.

Vrednic de interes în această afacere sunt motivele, cari au împins pe Hospodarul Callimachi la această purtare, căci ele sunt în legătură cu mari interese politice. Până la un oare care punct le putem descoperi tot în corespondența lui Frederic.

Intr'adevăr, găsim mai multe scrisori, în care se vorbește de un Demn La Roche, care fusese mai întâi secretarul lui Ioan Gagă, Voia Ghyka, fost dragoman la înalta Poartă apoi secretarul lui Callimachi, precum și agentul lor la Varșovia, tocmai în acele vremuri când soarta Poloniei se hotăra de către vecinii săi.

Polonul se alăsese, în 1764, Rege al Poloniei; în același an Frederic încheiase un tratat cu împărăteasa Caterina, în care se stipula între altele și menținerea Confederației polono-Rusă. Despre politică și război din anul 1766 și 1767 pcrinuiră în Polonia mari certe și desbinări adăuci între partile, precum tot de odată și nelinișteri între marii Pateri.

Europa era împărțită în două tabere: Rusia, Prusia și Anglia într-o parte, Austria și Franța în alta. Frederic urma cu o atenție deosebită evenimentele ce se desfășorau în Polonia, unde avea ca trimis al său pe consularul de legățiune Benoit. Acest diplomat era în relații strânse cu La Roche, care se tot lauda de multe servicii aduse Regelui Prusiei prin informațiunile sale, sau mai bine zis prin spionajul său.

Între altele, scrie Frederic lui Benoit, la 16 Iulie 1768:

„Quant au sieur La Roche j'ignore, à la vérité, les grands services qu'il doit m'avoir rendus, mais pour le contenter en quelque façon et l'entretenir dans la disposition de vous servir, je vous ferai adresser une montre d'or dont vous saurez lui faire présent pour apaiser tant soit peu son avidité.“

Această scrisoare este semnată, nu Frederic ci Federic, cum obicinuia Regele Prusiei în toate scrisorile sale în limba franceză.

În anul 1764, Benoit raportează Suveranului său, că La Roche făcuse o călătorie la Halle și că, la întoarcerea sa a venit să-l înștiințeze că are ordinul dela Hospodarul Moldovei să rămâie în Varșovia, spre a legi și de interesele Porții până la alegerea noului Rege al Poloniei, întreținând totdeodată cele mai bune raporturi cu reprezentantul Prusiei, în vederea legăturilor ce unesc acest Stat cu Turcia. Benoit adaugă că, după dorința lui La Roche, l'a prezentat ministrului Rusiei.

La 16 Februarie 1764, Frederic răspunde lui Benoit:

„... je suis bien aise de vous avertir que vous devez garder les dehors avec le sieur La Roche, mais ne pas vous con-

„Ser aucunement à lui, ni lui faire confiance des moindres choses qui concernent les affaires présentes de Pologne, ni des mesures que j'ai prises de concert avec la Russie, relativement à ces affaires... car vous devez savoir que je suis averti de très bon lieu que ce de La Roche, autrefois secrétaire du prince de Moldavie, n'a fait le voyage à Halle, sous prétexte de se guérir de son mal, que pour passer de là à Varsovie, sans que son dessein soit trop marqué, et qu'il fait à présent à Varsovie le métier d'un franc espion; pour informer, par le canal du prince de Moldavie, l'ambassadeur de France à Constantinople de tout ce qui se passe à présent en Pologne... Instruit du dit ambassadeur, il fait les rapports les plus malicieux et les plus odieux au prince de Moldavie, qui les fait passer ensuite à la Porte, dans le dessein de l'aigrir au possible contre la Russie”.

Regele Prusiei așă că Inalta Poartă întrebase pe Marele General Comite Branicki, ca pe un vechiu și credincios prieten, dacă totul este liniștit în Polonia și dacă s'a atins cine-va de libertățile sale.

La 8 August 1765, Frederic, după ce dă lui Benott deslușiri asupra politicii îndoiioase a Porții față de Polonia, adaugă: „Au reste, comme il se pourrait que le Grand-Général donnât lieu par ses correspondances avec la Porte et par le canal de l'ambassadeur de France, à de nouvelles chicanes et méfiances contre le ministre de Pologne, il conviendrait de donner ordre aux officiers qui commandent les postes le long du Dniestre et principalement à Suanietz, d'empêcher le cours de sa correspondance qui nécessairement passe par les mains du bacha de Chozim ou celles de l'agent du Prince de Moldavie, nommé Demille, séjournant à Czarcantz”.

La 24 Iulie, Benott înștiințează pe Suveranul său, că La Roche l'a rugat a l' da știri despre măsurile militare și intențiunile Austriei, deoarece ce el, La Roche, are ca instrucțiuni de a informa pe Hospodar de tot ce poate afla în privința acestei puteri. Răspunsul ce l' dă Frederic este plin de duh: „Je ne saurais rien vous dire d'autre, quant à la Cour de Vienne, dont vous puissiez faire usage vis-à-vis du sieur La Roche, agent du Prince de Moldavie, sinon que les Autrichiens rétablissent leurs forteresses en Hongrie, qu'ils remontent leur cavalerie et complètent leur armée et que l'impératrice Reine cherche à marier ses fils et ses filles”.

În anul următor, la 9 Aprilie 1766, Benott scrie lui Frederic că se vorbește în Varșovia de o alianță între Prusia, Rusia și Austria, din care Franța ar fi exclusă și cu scop „de remettre la Reine de Hongrie en possession de ce qu'elle avait autrefois dans ce royaume”. Rusia ar contribui la aceasta prin o diversiune, iar Prusia, care dorește această alianță spre a-și asigura pacifică posesie a Silesiei, ar ține pe Francezi în eșec. Mai scrie Benott, că această din urmă informație i-a dat-o La Roche și că stăpânul său, Prințul Moldovei, a primit ordin dela Inalta Poartă să se încredințeze despre temeinicia acestei eventualități. Benott n'a lipsit a arăta lui La Roche neadevărul ce se acoperia sub aceste intrigă, iar acest din urmă s'a grăbit a înălțura bănelile Porții.

La 10 Septembrie, Benott scrie din nou că agentul Hospodarului Moldovei l'a înștiințat, că Curtea dela Viena caută mai mult ca ori-când a se apropia de Rusia, în paguba intereselor Prusiei și că răspunde șgomotul că s'a fi ivit o răceală vedită între Impărăteasa Catherina și Regele Frederic.

Regele Frederic răspunde îndată: „Pour ce qui regarde les confidences que le sieur La Roche a prétendu vous faire au sujet des chipotages de la Cour de Vienne à Pétersbourg, je suis bien aise de vous faire observer qu'elles portent toutes le caractère d'insignes faussetés et de choses controuvées, ainsi qu'il n'y en a rien de vrai...”

Totodată Regele Frederic scrie trimisului său Zegelin, la Constantinople: „In ceea-ce privește pe Hospodarul Moldovei pe Boscamp, residentul Poloniei la Constantinople, și pe La Roche, voința mea este să-mai comunicați ce veți putea afla despre ei și să informați asemenea pe ministrul meu resident „Benott, la Varșovia.”

Frederic era cu atât mai mult doritor a fi bine informat despre aceste persoane, cu cât Marele Vizir destituise pe agentul La Roche din cauza unei comunicații mincinoase în privirea intrărei trupelor rusești

în Polonia, făcând tot-deodată pe Callimachi răspunzător „cu capul său”, de știrile falșe ce se vor trimite la Constantinopole.

De și încă necomplete, aceste documente revarsă totuși o lumină caracteristică asupra situației Țerei și a Hospodarilor față de Turcia. Aceste vremuri de dureroasă amintire, când puruncile Porții țineau loc de legi și când un vizir dispunea de vieașa Domnitorului, s'au prelungit încă peste întâiul pătrar al secolului trecut, așa, că unii din băștrânii noștri au putut a fi martori la aceste fapte. Putem zice chiar că un ultim și slăbit resunet al acestor trufășe porunci viziriane a străbătut încă Dunărea în primăvara anului 1877. Răspunsul l-a dat armata noastră la Plevna, la Rahova și la Smârdan.

Doresc ca această însemnată corespondență a Regelui Frederic, Marele Meu Strămoș, să ia loc în biblioteca Academiei și să deștepte interesul D Voastre. Numai prin un studiu adânc al istoriei, generațiile prezente și viitoare și vor putea face o oglindă exactă a trecutului și prețui în toată însemnătatea sa vrednicul loc ce și-l'a asigurat România prin patriotismul și vitejia fiilor săi.

Din suflet vă mulțumesc pentru caldtele urări, cu cari salutați și de astădată venirea Mea în mijlocul vostru, precum și pentru sentimentele de dragoste ce le arătați Mie și Familiei Mele, în orice împrejurări.

Terminând cuvântarea, care fu întreruptă și acoperită cu lungi aplauze, M. S. Regele dăruie Academiei publicațiunea, în 26 volume, a corespondenței politice a lui Frederic-cel Mare, regele Prusiei.

M. S. Regele dădu în urmă cuvântul d-lui V. A. Urechid, care vorbi despre „Oligarhia și Regulamentul Organic”, și d-lui Gr. G. Tocilescu, care expuse, într-o conferință, „Viața orășenească în Dobrogea în epoca antică”.

Majestatea Sa, după-ce felicită pe ambii conferențieri și Se într-înșu cu d-nii membri ai acestui Inalt Institut de cultură, Se întoarce la Palat, la oarele 6 după amiază.

Kossuthiștii contra studenților.

Ziarele cari batjocoresc mai tare și due o mizerabilă campanie împotriva tinerimei universitare, în chestia crucei, sunt *Egyetértés* și *Magyar Szó* Amândouă organe de ale calvinilor și luteranilor. Zi de zi ele publică cele mai triviale batjocuri la adresa tinerimei stimătoare a crucei.

Susamintitele ziare sunt supărate rău cu deosebire din cauză că tinerii vor să prezinte M. Sale un Memorand împotriva hotărârii ministeriale care scoate crucea din sălile universității.

Pentru a-l speria pe tineri și opinia publică „patriotică”, *Egyetértés*, în numărul dela 22 c. scrie că tinerii s'au pornit pe urmele memorandiștilor români, fac deci o crimă întocmai ca „dușmanii patriei”!

Eată anume cuvintele organului kossuthist:

„Când memorandiștii români au apelat la coroană împotriva forurilor constituționale (dar coroana nu este for constituțional? Red. T. P.), pentru a se da satisfacție opiniei publice revoltate, regele a trimis Memorandul d'a dreptul guvernului. Er ast tinerimea maghiară universitară voințe și și ea să meargă pe această cale potrivnică legii, parlamentului și guvernului!”

Minunat: a merge la Coroană, pentru kossuthiști este contrar legii. Și ce oșanșii leali (?) sunt kossuthiștii; ei apără guvernul, combat cu ultima energie pe cei-ce vor să facă greutăți unui guvern păgân. Nu cumva *Egyetértés* trăiește cu *Wlassics* tot în relațiunile de pe vremea lui — Bánffy?

Afacerea crucii.

— Apărătorii și dușmanii ei. —

(b) „Eu în alt aer m'am născut și în altă lume am trăit; nu pot, prin urmare, să pricep cauzele, de cari tinerimea e condusă în faptele sale. Și dacă asemenea lucruri se repetesc și mai departe, — eu voru recurge la măsuri draconice”.

Așa a răspuns Joia trecută ministrul cultelor și al învățământului public din Ungaria, Dr. *Wlassics Gyula*, unei deputațiuni a universitarilor creștini, cari i-s'au presintat pentru a-i cere clemența în procedarea lui față de tinerime, în afacerea crucii dela universitate.

Nu l'ar veni omului să creadă, că un ministru de culte, într-o țeară creștină, ar fi capabil să rostească asemenea cuvinte, dacă nu le-am găsi citate în foile ungurești. Și le-a spus în fața unor tineri universitari creștini, cari de data aceasta s'au pus în apărarea unei cauze din cele mai sublime, din cele mai sfinte pentru întreaga societate creștină.

Trist, dar adevărat. Un simptom acesta din cele mai nenorocite pentru timpul, în care trăim și pentru soarta viitoare a poporului maghiar.

„In alt aer s'a născut și în altă lume a trăit” D-rul *Wlassics*, pentru-ca să devină chiar ministru de culte într-o țeară creștină! — Dar atunc „aerul și lumea” aceea a trebuit să fie saturată cu miasmele cele mai infecte, din câte se pot închipui, și atunc Excelenței Sale d-lui ministru numai acolo nu-i poate fi locul, unde e pus, deja sub două guverne după olaltă.

Se explică însă lucrul foarte ușor. Trebuia neapărat, ca aici să ajungă starea de lucruri în sinul societății maghiare. Timp de preste treizeci de ani de viață „constituțională”, compatrioții noștri maghiari s'au resfătat și îmbuibat în toate bunătățile. Au avut și au până azi, necontrolați de nimeni, puterea toată în mâinile lor; s'au bucurat și se bucură, ca puține alte popoare din lume, de toate libertățile, și au guvernat ei singuri, de capul lor, țeara întreagă, tiranisând pe toate căile toate neamurile nemaghiare dintr'însa, fără a fi constrinși vre-odată să dea cui-va socoteală de faptele lor.

În asemenea situație trăind, numai natural era, ca încetul cu încetul, în prea marea lor încredere, ei să-și peardă și cumpetul și pușinul simț de etică și morală din sufletul lor, și s'apuce pe-un povârniș, ce nu duce decât la desastru. Căci un desastru, mare desastru moral e ceea-ce vedem azi petrecându-se în sinul societății maghiare.

A fost, cum se știe, grav batjocorită și insultată crucea și împreună cu ea coroana cu emblema țerii, la universitatea din Budapesta. Și când tinerimea, neprihănită încă de duhoarea miasmelor păgânismului modern, și societatea, cu mai mult bun simț, au pretins eruarea și pedepsirea vinovaților: senat universitar, ministru și poliție — au rămas muți și indiferenți în fața unei cauze atât de mari pentru întreaga societate creștină.

Mai mult: însuși senatul universitar, cu majoritate de voturi a cerut și ministrul cultelor a încuviințat — scoaterea crucii din toate încăperile universității creștine din capitala unei țeri creștine.

Atât de mare e presiunea și puterea terorismului ovreesc și păgân

în țeara fundată de primul rege, Ștefan-cel-Sfânt!

Nu puteam însă, cu toate acestea, nici chiar noi să credem, ca o asemenea acțiune păcătoasă să rămână înratată, fără oare-care reacțiune.

Se știe, că zilele trecute tinerimea creștină a reînviat chestia și demonstrativ a pus crucea earăși la locul, de unde fusese aruncată. S'a făcut scandal mare din pricina aceasta, și senatul universitar, care decretase și ministrul, care încuviințase înălțurarea crucii din sălile universității: imediat au asvirlit-o earăși de-acolo și o luptă, ce ușor putea să ia proporții neprevăzute, s'a pornit între susținătorii și dușmanii crucii. Ear' primul rezultat de astădată a fost, că senatul universitar și ministrul au închis porțile universității și au sistat prelegerile pe mai multe zile de-a rîndul, în credința, că spiritele se vor domoli și crucea tot nu va mai sjunge acolo, unde majoritatea profesorilor n'o poate suferi. S'a pornit cercetare aspră și interogator sever li-s'a făcut studenților, pentru-ca să se descopere „vinovații” principali.

Onoare însă tinerimei! Prin atitudinea sa demnă de cauză, ea și-a câștigat simpatia tuturor patrioților creștini din țeară. Lupta ei de până acum pentru marele ideal, pentru cauza sublimă a simbolului creștinătății e admirată de toți oamenii de bine. Întreagă tinerimea creștină a pășit solidară în fața senatului și cu toții împreună au primit răspunderea cu toate consecvențele ei, pentru faptul săvîrșit, pentru călcarea ordinului „ministerial”.

E singurul moment strălucitor în toate acțiunile tinerimei maghiare din ultimele decenii, pe care l' admira și-l aplaudă toți fiii patriei comune.

Pot, prin urmare, să vadă și din asta compatrioții noștri maghiari, că sunt momente și cauze comune, la cari ne întâlnim cu toții, fără osebire de neam, și alături de ei ne pot găsi totdeauna luptând pentru idealuri mărețe și pentru mari cauze obștești.

Un mare și incalculabil rău comun e însă, că prea de tot rar ne dau Maghiarii privilegiul să ne întâlnim; prea sunt dispartente momentele și cauzele, în cari Maghiarii țin să ne aibă inimile și să ne câștige pentru acțiunii comune, din cari binele deopotrivă să resulte pentru toți fiii patriei.

Ear' la asta — nu noi purtăm vina.

Cu ziua de Sâmbăta trecută, porțile universității s'au deschis earăși și prelegerile au fost reîncepte. Vitorul apropiat va arăta atât pășirea senatului universitar față de studențime, cât și atitudinea cercurilor normative față de-o cauză mare și atât de delicată.

Se impune însă și de astădată constatarea, că în timp ce ministrul, „născut în alt aer și trăit în altă lume”, amenință tinerimea cu măsuri draconice, profesori dintre cei dintâi dela universitate, ca Dr. *Ballagi*, Dr. *Hatala* și Dr. *Margits* se declară pe față împotriva procedării ministrului, accentuând caracterul creștin al universității și al țerii. Ear un publicist dintre cei mai valoroși ai Maghiarilor, baronul *Kaas Ivor*, a adresat tinerimei universitare creștine o scrisoare deschisă, plină de elogi și de îmbăbătare, în care eată ce le spune între altele:

„Eu laud sinceritatea și curajul D-Voastre moral. Un ministru spulberat și niște profesori fricoși luptă cu re-

gulate disciplinare în contra înțelepciunii, dreptății și patriotismului tinerimii. Neputincioasă năzuință! Fiți convingși, că bine procedați...

„Sunt sigur, că veți învinge față cu toți dușmanii creștinismului, cari s'au aliat pretutindenea, ca să nimicească religionea această și civilizațiunea și statul clădite pe ea. Dumnezeu să vă binecuvinte!”

Festivități militare în Arad.

Regimentul de infanterie 33 din garisoana Aradului a avut Sămbătă (23 l. c.) după amiază o frumoasă festivitate în amintirea strălucitei învingeri dela 23 Martie 1859 la *Mortara* și *Novara*.

Sărbarea s'a început cu serviciu divin ținut în cort pe câmpul de paradă al fortăreței Aradului. Ear după serviciu regimentul s'a poscat în jurul parcului în asistența corpului ofițeresc în frunte cu comandantul fortăreței, Escal Sa dl Vincentiu Lehmann.

Cea dintâi vorbire a ținut o feciorilor în limba germană colonelul Wilhelm Wachsenan; în limba română a vorbit dl căpitan Bura, ear în cea ungurească dl căpitan Cioban, făcând făcând istoricul luptei, aceluiași timp și regimantului și îmbrăbătând fețișca la erasm și la credința neclintită față de Dumnezeu.

La amiază s'a dat un banchet festiv în casina ofițerilor, la care dintre civili au luat parte spanul *Urban*, P. C. Sa părințele *Hansen*, ca reprezentant al P. S. Sale episcopului *Goldis* și *Salacz*, primarul orașului.

Primul toast l-a ținut comandantul cetății, V. Lehmann în sănătatea Majestății Sale Monarhului. Spanul *Urban* și primarul orașului *Salacz* au toastat în limba maghiară, ear P. C. Sa părințele archimandrit *Hansen* în limba germană, pentru regiment și pentru corpul ofițeresc.

După amiază s'au arangeat diferite jocuri pe la singuraticile companii ale regimentului, între cari, fără îndoială, s'au distins feciorii noștri români, prin prezentarea jocului național „Călușeral”, care a stors admirațiunea publicului, ofițeri și civili, cari se adunaseră într'un număr imens.

În numărul viitor duplu vom reveni publicând și vorbirea ținută de dl căpitan *Burdea*.

Elevul lui Lauran.

Intr'un stil, care denotă că a învățat să scrie dela Daianu, preotul gr. catolic Eugen Ardeleanu din Miclo Lazari, cel cu proselitismul, umple aproape trei coloane — în *Unirea* — cu injurături la adresa noastră și a părintelui vicar Mangra.

Ca cel din urmă crâznic, pe care l'primi că duce pe furie prescurile, așa și masamintitul „păstor” nu știe ce să facă. Pe colosana l. ne injură pentru „manierile decinșite” — că am demascat pe propagandistii, adevă — ba și pentru ceea ce au săvârșit d-nii Rațiu, Daianu și Coroianu: „au nimicit bună înțelegerea dintre Români prin ceartă și zizanie”... Ba zelosul papistaș se vede că și-a însușit ceva și dela dl Cicio. Ne mai acuză că am fi „atacat sanctuarul unor familii oneste de frunte”.

Se înțelege, nu spune când, cum și unde, ci acuză fără a dovedi, crezând pe toți cetitorii „Unirei” oameni săraci cu duhul, ori papistași cari cred și nu cercetează. Tocmai de aceea nu ne oprim asupra acuzelor sale și nici este necesar să răspundem la niște înșurubări perverse.

Fiind că are însă curagiul să tăgăduiască cele ce părintele vicar Mangra a scris despre el în adresa către P. S. Sa Episcopul Pavel, îl vom da de gol chiar cu propriile sale mărturisiri.

După ce face adevă pe revoltatul că l'am acuzat — gratis, scrie:

„În 25 Ianuarie a. c. proporenii din Miclo-Lazuri vin la mine — 160 la număr — și mă întreabă, cum să porceadă dinșii să se unească, deoarece ce de 6 ani tot probează să facă acest pas”...

Vest D-ta: Țăranii s'au dus la el, pe ger cum fu în Ianuarie, pentru că nu mai puteau răbda legea ortodoxă de care de 6 ani într'una tot probau să scape, dar nu știau cum. Preot de treabă și Român bun fiind, Eugen Ardeleanu i-a învățat însă cum să se lapede de legea, în care s'au născut și după ce i-a trecut la unire, a trimis actele veneratului consistor gr. cat. din Orade.

Dar cine va crede că țăranii așa, ca din senin, se duc într'un sat vecin, la popa unit, să i unescă cu Roma. Vor fi și știind mult de Roma și „Sfântul Scaun” cel din *Lazuri*.

De altminteri însuși preotul acesta, care are îndrăzneala să afirme că el nu conturbă liniștea dintre frați, eată cum își termină apărarea:

„Sfârșesc: Nu aveți să vă temeți, d-le Mangra și cel dela „Trib. Pop.” de „primejia mare” ce se descarcă din partea fraților uniți, care teamă vă urmărește tot mereu, ca o fantomă vecinică, pentru că dacă vreți să vă lecuți ranele grele, de cari suferiți, nu e decât un medicament, d-le vicar și un „modus vivendi”, anume: „precum leagăndul ne este Roma, astfel și calea mântuirii numai prin Roma ne poate duce la fericirea vecinică!!!”

Că ideal de astea s'au putut naște în capul lui Lauran, asta se explică. Dar ca „Unirea” să publice asemenea aberațiuni fără nici o rezervă, ne nimește. Ne nimește cu atât mai mult, cu cât chiar înaintea corespondenței acestui propagator al unirei cu Roma, un alt preot unit, de pe *Mureș*, dl Hubic, eată ce scrie:

„Dintre toate înșă mai amenințător mi se pare a fi nazarenismul obacur, ori-cum îl numesc în alte părți: secta pocăiților. Vor fi poate între frații preoți, cari vor zimbă sarcastic și nelncrezător la auzul acestui pericicol grozav. Ei bine, frate, zimbeste numai și desprețiește mărimea acestui pericol până ai timp, — căci de loc îți voi spune, că abia de o săptămână peste o sută inși se făcură pocăiți! și această sectă diavolească continuă zi pe zi a-și câștiga învâșcei noui”.

Nu e destul deci răul cu pocăiții, ci trebuie să fie învrăjbiți Români și pe chestia unirii cu Roma?!

Cel cari aprobă și tolerează asta, vor purta însă și răspunderea mare.

Din Nădlac.

(Coresp. particulară a „Tribunei Poporului”).
23 Martie.

Fruntașa noastră comună de vreme îndelungată a fost, bătuită de neînțelegeri dintre frați. Pentru a face pace, prea bunul episcop *Goldis* a trimis de două ori comisari consistoriali, care să constituie comitetul parochial, căci în afaceri bisericesti nu ne putem înțelege. Fără rezultat însă. A treia oară — mai săptămânile trecute — a venit protosinzelul I. Pap, care, ce i drept, a instituit comitet, nu însă așa ca să fie mulțumite amândouă partidele. Era vorba adică să se facă un comitet — aclamându-se — compus din câte 15 membri ai ambelor partide. De seara până dimineața însă treburile s'au schimbat și astfel buna credință a partidei în frunte cu dl *Aurel Popovici* a fost surprinsă în favorul celeilalte, zisă a *Chicinesților*.

Nesocotindu-se astfel angajament luat și dorința unei partide în care sunt tot fruntași ai comunei, căci bravul director al bncii „*Nădlăcana*”, dl *Petrovici* are în jurul său pe cel mai cu trecere oameni din comună, natural că deși comitet s'a constituit, pace însă nu s'a făcut, ci mai mult o tragere pe sfeară. Așa, că dacă totuși lucrurile merg cum merg, fără șgomot mai mare, aceasta este a se atribui numai dlui *Petrovici*, bărbat așezat, care nu urmărește ambiții deșerte, ci binele obșteac, munea liniștită și rodnică. D sa a dovedit prin fapți,

ear' nu prin vorbe, că e bărbat care se știe ridica mai pe sus de meschinăriile vieții de toate zilele. Astfel se explică și alegerea sa, unanimă, ca director definitiv al bncii la crearea căreia a luptat cu atâta zel; astfel se explică și încrederea ce o are la mărul bisericii noastre și peste tot, la fruntașii vieții publice românești din aceste părți, încredere și alipire ce i-s'au manifestat și cu privilegiul banchetului dat la „*Mileniu*”, când cu adunarea generală a „*Victoriei*” i-s'a ridicat toast ce pe noi, aderenții sel d'aici, ne-a umplut de bucurie și mândrie.

Așa, că dacă la un prilej dat s'a putut trece peste dorința partidei în fruntea căreia stă, pe viitor oamenii își vor trage seamă și vor ști, ca în interesul bine înțeles al propășirii comunei noastre bisericesti să i ofere tot terenul d-lui *Petrovici*, ca astfel să se sălăluiească între noi pacea definitivă și aceea nobilă emulațiune, al cărui rezultat să fie nu îndestularea personală a unor ambițioși, ci binele și progresul comunei noastre și fruntașii și pușă ca sentinelă la hotarul Românișmului.

Răsboiul buro-englez.

Tratările de pace între *Boha* și *Kitschener* n'au avut rezultatul dorit și astfel răsboiul între *Buri* și *Englezi* s'a pornit din nou. După știrile din urmă, situația *Burilor* este cu mult mai favorabilă, decum și o închipuiesc cei din *Londra*.

Tot acum de curând se anunță, că veștile despre învingerile mai noue ale generalului englez *French* — toate s'au dovedit false. Acei *Buri* anume, pe cari *French* vestea că i-a prins, n'au fost din rîdul luptărilor ci niște oameni bătrâni, femei și copii; ape mulțimea de pradă, cu care *French* se lauda că o luase dela *Buri*, asemenea n'a fost luată în luptă, deoarece ce mulțimea de cai, catri și alte vite — *Englezii* le luaseră de prin satele bure.

Oastea lui *Boha* scăpase adevă înțreagă dinaintea lui *French*, și acum se află spre nord dela trenul *Delagoa*, nu departe însă dela *Middelburg*. În același timp generalul *Meyer* între munții sud-ostici ai *Transvaalului* a ocupat poziții atât de tari, de cari *Englezii* numai foarte cu greu se pot apropia.

Dela *Pretoria* spre nord se află trupele generalului bur *Paget*, ear dela *Pretorie* spre apus, între munți, s'a oprit generalul bur *Delarey* cu 2000 de *Buri*. — În partea de mează-noapte a *Oranjului*, între *Heilbron* și *Kronstad* se află generalul *DeWett*, tocmai în dosul armatei lui *Kitschener*.

O știre din *Pretoria* spune, că lordul *Kitschener* are în gând să înfrângă și să prindă mai întâiu pe *DeWett* și apoi cât mai curând el însuși vrea să meargă în *Oranje*, pentru-ca în persoană să conducă operațiunile de răsboi în contra vestitelui comandant al *Burilor*.

Că intra cât îi va și succede lordului *Kitschener* ceea ce „are în gând” și „vrea”, — asta viitorul o va arăta.

Noutăți

Arad, 25 Martie n. 1901.

Regele Carol la manevrele austro-ungare. Foilor maghiare li-se anunță din *București*, că Majestatea Sa Monarhului nostru a invitat pe Regele Carol al României să participe la marile manevre ale armatei, ce se vor face anul acesta în *Ungaria*.

Alegerea parțială de deputați sinodali, în cele patru cercuri mirenești vacante pentru sinodul eparhiei Aradului, s'a săvârșit eri, 24 l. c. În Arad alegerea a decurs în perfectă liniște și ordine, grație lipsei dintre noi a vecnicului scandalu *Moise Bocșan*, sub care totdeauna trebuia să se întâmplesse lucruri de scandal. Aici s'au dat

peste tot 65 voturi, dintre cari dl Dr. *Ispravnic* a întrunit 63, ear dl Dr. *Ghebeș* 2 voturi.

Recepțiune la Academie. Vineri a fost la Academia Română recepțiunea noului membru Ioan Cavalier de *Puscariu* (alias Ioan dela *Bucegi*). D-sa a dezvoltat o comunicare relativă la întemeierea statelor române (1290—1348). A căutat să dovedească despre descalicarea lui *Radu Vodă*, că aceasta s'a întâmplat la 1290, fapt contestat de unii istorici.

I-a răspuns dl *Hădeu*, care după aceea și-a dezvoltat subiectul: „*Vechea și noua generație română*”.

Misiune engleză în România. Mareșalul-lord *Wolseley*, fostul generalisim al armatei engleze, a fost însărcinat, ca împreună cu o misiune să notifice regelui Carol al României urcarea pe tron a regelui Angliei. Lordul *Wolseley* va sosi în *București* la 18 sau 19 Martie st. v.

Un proces sistat. Afăm cu mulțămire, că procesul părintelui N. *Borza* din *Viștea*, în contra dlui T. *Orlea*, cunoscut și din cele publicate în ziarul nostru și care era să se pertracteze Sămbătă la tribunalul din *Sibiu*, s'a sistat. Printr'o declarație dată de dl *Teodor Orlea* adevă, dl *Borza* a primit satisfacție deplină și astfel și a retras procesul. Ne bucurăm, că incidentul s'a putut aplana pe cale pacnică, fără intervenția forului judecătoresc.

Concert în Arad. Dl *Armin Töpfer*, fost profesor la conservatorul din *București*, actualmente profesor la conservatorul din loc, care a concertat cu *Kubelik* și a fost mult apreciat în capitala României, va da un concert în sala *Krispin* la 9 Aprilie, orele 5 p. m. cu concursul d-lui *David Popper*, cunoscutul violoncelist și al d-nei *Dr. Domschitz*, artistă-cântăreață.

Bilete se găesc la librăria *Révész*, cu prețul de 6, 4, 3, 2 și 1 coroane.

Emigrația din *Maramureș*. După datele statistice oficiale, în cursul anului 1900 din *Maramureș* și-au cerut pasapoarte pentru *America* 1102 tați de familie atât pentru dinșii, cât și pentru alți 1904 membri ai familiilor lor.

Pot Maghiarii să tot facă la statistică, dacă nici datele cele mai înfloritoare nu le deșteaptă nici mîntea, nici inima, pentru-ca prin măsuri potrivite să pună stavilă emigrărilor și să lecuiească răul.

Meseriașii români din *Orăștie* au avut Duminică în 4/17 l. c. sara, întâia serată literară în anul acesta. Durere, au participat prea puțini chiar dintre meseriași și și din intelligență. Au fost de față abia vre-o 40 persoane. Dar' ca început e destul. Să sperăm altă dată mai mult — zice „*Bunul Econom*”.

Serata a deschis-o dl C. Baicu, prin o vorbire potrivită, îmbrăbătând pe meseriași a se strînge tot mai mult la olaltă și a da semne de viață și nișuind spre înflorire. Punctul de căpetenie al seratei a fost disertația potrivită și foarte instructivă a dlui I. *Moța*, paroch, vorbind despre tema „*Spre ce să misuiească meseriașii noștri?*”

Au urmat declamările d-șoarelor și domnilor: posesii și anecdote, sentimentale și de haz, și cu plăcere însemnăm, că, ca început, toți declamatorii s'au achitat în chip brav de rolele lor.

Atragem atențiunea ven. consistor. Din *Chesint*, protopopiatul *Lipovei*, primim știrea, că fiind vacant al doilea post de preot, actualul preot *Todan*, în mare prieteșug și înțelegere cu protopopul *Hamsea*, pune într'una bețe în roate țăranilor cari ar voi să se deschidă concurs și pentru împlinirea locului al II de preot. Suntem rugați să solicităm o cercetare, căci rugările sătenilor se infundă toate la protopop.

Poșta Redacției.

P. R. Timișoara. Se va publica mâine.

Editor. Aurel Popovici Barclanu. Red: respuns: Ioan Buceș și Ștrianu.

Invitare al abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe semestrul prim la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an	Cor. 20.—
Pe 1/2 an	10.—
Pe 1/4 an	5.—
Pe o lună	2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an	franci 40.—
--------------------	-------------

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o întindere de 8 pagine, cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus popular de 4 pagine.

Domnii abonenți sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anumit pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima lună.

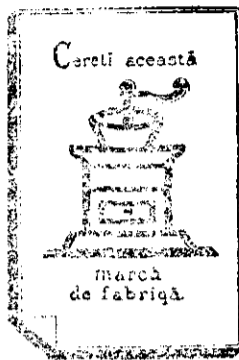
Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“.

rus.

Tascan.

Rugăm, stimată menageră,
încercați

D. 5180 N. 90 L.

J. F. E. L.

Crema Margareta

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

In câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coșii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încrețiturile și ciupiturile de vârsat (bubac), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tânără și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încrețiturile de pe obraji cu ajutorul masajului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încrețiturile, ciupiturile de bubac și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arșitei soarelui și a vârețului.

Se poate și ziua întrebuița.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 15—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de ori-ce culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustăților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detail la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gutori Földes Kelemen, în Arad.

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Veritabil numai atunci dacă cutia poartă eticheta și marca mea de fabrică înregistrată!

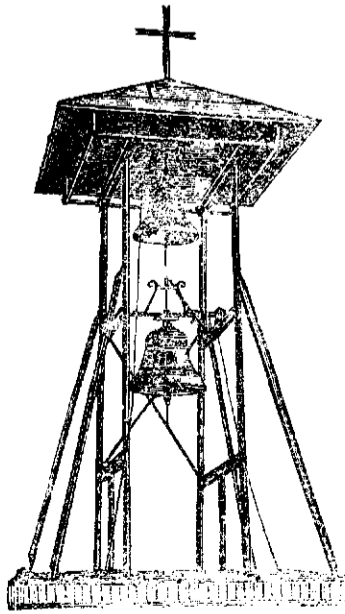
Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătorie de clopote și de metal
a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noi precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiuștări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrația mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechi, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre adiuștarea clopotelor vechi cu adiuștare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

505 25—